

መግቢያ

የዲሞክራሲ፣ ሰብዓዊ መብቶችና የሥራ ቢሮ

ዓለማዊ የህይማኖታዊ ነጻነት ሪፖርት 2002

ጥቅምት 16 ቀን 2002 ዓ. ም.

የህይማኖት ነጻነት ለህዝቦች አብሮ መኖር ዋና ጉዳይ ነው

-- ፕሬዚዳንት ባራክ ኦባማ

ፕሬዚዳንት ኦባማ ታሪካዊ በሆነው የካይሮ ዩኒቨርሲቲ ንግግራቸው «አዲስ ጅምር» ያሉት በአሜሪካና በዓለም በሚገኙ ሙስሊሞች መካከል እንዲኖር የሚፈልጉት ግንኙነት በጋራ ጥቅምና በጋራ መከባበር ላይ የተመሰረተ እንደሚሆን ያላቸውን ራዕይ ግልፅ አድርገዋል። ፕሬዚዳንቱ ጠንካራ ትስስር ለመገንባት «ቀጣይነት ያለው የርስ በርስ መደማመጥ፣ የርስ በርስ መማማር፣ የርስ በርስ መከባበርና የጋራ የሆነውን መንገድ መፈለግን ይጠይቃል» ብለዋል። ይህ የጋራ ግንኙነት የሚያለያዩንን ነገሮች በመሸሸ ሳይሆን «ፊት ለፊት በመጋፈጥ» በጋራ ስርተን መፍትሄ እንድንፈልግላቸው ግድ ይለናል።

የአሜሪካ የውጭ ጉዳይ መስሪያ ቤት ይህንን ዓመታዊ የዓለም አቀፋዊ ህይማኖታዊ ነጻነት ሪፖርት የሚያቀርበው በዚህ የውይይትና የትብብር መንፈስ ነው። ህይማኖት ዓለም አቀፋዊ ይዘት ያለው ነው። ሁሉም አገሮች በህይማኖት መካከል ያሉ ልዩነቶች የሚፈጥሯቸው ችግሮችና ጥሩ ሁኔታዎች የሚመለከቷቸው ሲሆን ማንም አገር ህይማኖታዊ ነጻነቶችን በሚመለከት ሙሉ በሙሉ የተሳካለት ነው ለማለት አይቻልም። እንደ አሜሪካዊነታችን በህይማኖት ነጻነት ረገድ ባለን ታሪክ እንኮራለን። እጅግ ብዙ የሆኑ ከየአገሮቻቸው በህይማኖታቸው ምክንያት ለስደት የተዳረጉ ሰዎች ወደ አሜሪካ በመምጣት መጠጊያ አግኝተዋል። በአንጻሩም አገራችን በተወሰኑ አናሳ የህይማኖት ቡድኖች ላይ ያደረሰችውን በደል እንገነዘባለን። በ17ኛው ክፍለዘመን በማሳሹሰትስ ቤይ ኮሎኒ ከተካሄደው ኩዌከሮችን በአደባባይ ከመረሸን ጀምሮ ሞርሞኖችን እ. ኤ. አ. ከ1838-39 ባለው ጊዜ ከሚዙሪ የማባረር ተግባር እንዲሁም ከመስከረም 1 ቀን 1994 ዓ. ም. ጥቃት ወዲህ በአሜሪካን ሙስሊሞች ላይ እስከተካሄደው ማግለል ድረስ ህብረተሰባችን በህይማኖቶች መካከል ያለውን ልዩነት ለማስተናገድ ትግል አድርጓል። ከዚህም በመንግስት ተቀባይነት ባገኘውና ህብረተሰቡም በሚደግፈው የህይማኖት ልዩነቶችን አቻችሎ የመኖር ባህል ብዙ ተምረናል። በዚህ ዓመታዊ ሪፖርትና በሌሎችም የዲፕሎማሲ ጥረቶች ሁሉም አገሮች ህይማኖታዊ ነጻነትን እንዲደግፉና የህይማኖቶች መቻቻልን እንዲያጎለብቱ እናበረታታለን። ፕሬዚዳንት ኦባማ በካይሮ እንደተናገሩት

ማናቸውም በየትኛውም አገር የሚኖሩ ህዝቦች አዕምሯቸው፣
ልባቸውና ነፍሳቸው የመራቸውን እምነት በነጻነት የመምረጥና
የመያዝ መብት ሊኖራቸው ይገባል። ይህ መቻቻል ሀይማኖት
እየበለፀገ እንዲሄድ አስፈላጊ ሆኖ ሳለ በአሁኑ ወቅት በብዙ የዓለም
አካባቢዎች በልዩ ልዩ መንገድ ፈተና እየገጠመው ነው።

ይህ ዓመታዊ ሪፖርት እነኚህ «ልዩ ልዩ መንገዶች» ምን ምን እንደሆኑ በ198 አገሮች ውስጥ
ካለው ሁኔታ አንጻር ዳሰሳ አድርጓል። ይህ ዓመታዊ ሪፖርት መንግስትና የየአገሮቹ
ማህበረሰቦች ለሀይማኖታዊ ነጻነት ያደረጉትን አስተዋፅዖ ሀይማኖታዊ መስተጋብሮችና
ማህበረሰባዊና ፖለቲካዊ ክንዎኔዎች ከሚያደርሱት ተፅዕኖ አንጻር የታዩ መባባሶችንና
መሻሻሎችን በመዘገብ የተሟላና ሚዛኑን የጠበቀ እንዲሆን ጥረት ተደርጓል። ምንም እንኳን
በዓለም ዙሪያ የሚገኙ ሀይማኖታዊ ማህበረሰቦች በየአካባቢያቸው የሚያጋጥሟቸው
ሁኔታዎች የተለያዩ ቢሆኑም ሀይማኖታዊ ነጻነታቸውን የመጠበቅ አስፈላጊነት ላይ
የሚጠቀሱት መርሆዎችና ምክንያቶች አንድ ዓይነት ናቸው። ይህም ሀይማኖታዊ ነጻነት
መሰረታዊ መብትና ማህበረሰባዊ ጠቀሜታ ያለው ለተረጋጋ ሁኔታም ምንጭና ለዓለም
አቀፋዊ ደህንነት ቁልፍ ሚና እንዳለው ነው። ፕሬዚዳንት አባማ ባለፈው አመት
በተደጋጋሚ እነኚህ የተጠቀሱት አራት ምክንያቶች ጋር ግንኙነት ስላላቸው ጉዳዮች
ሀሳባቸውን ሲገልፁ ቆይተዋል።

በመጀመሪያ ደረጃ ማንኛውም ህዝብ እምነት ቢኖረውም ባይኖረውም ሀይማኖታዊ ነጻነት
ሲወለድ ጀምሮ አብሮት የተፈጠረ መብት ነው። በዓለም አቀፍ የሰው ልጆች መብትና
በሌሎችም ዓለም አቀፋዊ ማዕቀፎች ውስጥ እንደሰፈረው እምነትን የመያዝ፣ የመከታተልና
ለሌሎች የማስተማር መብት በሁሉም ማህበረሰቦችና መንግስታት ሊከበር የሚገባው ነው።
አሜሪካ ይህንን ግዴታ በተገቢው ክብደት ትይዛለች። ፕሬዚዳንቱ በሮመዳን ጾም
መልክታቸው «አሜሪካ ሁልጊዜም ቢሆን የዓለም ህዝቦች በሙሉ የሚለማቸውን መናገር
እንዲችሉ፣ ሀይማኖታቸውን እንዲከታተሉ፣ ለማህበረሰባቸው በተሟላ መልኩ አስተዋፅዖ
እንዲያደርጉና በህግ የበላይነት ላይ እምነት እንዲኖራቸው በፅናት ትቆማለች» ሲሉ
ተናግረዋል።

በሁለተኛ ደረጃ ሀይማኖታዊ ነጻነት እምነት ያላቸው ማህበረሰቦች ለማህበረሰባቸው ደህንነት
የሚያደርጉትን አስተዋፅዖ እንዲያሳድጉ ያግዛቸዋል። በአመዛኙ ነጻነት በእምነት ምክንያት
የሚፈጠርን የላቀ ስሜትና መነሳሳት ለህብረተሰብ አገልግሎት ለማዋልና ለመልካም
መስተጋብር አጋዥ እንዲሆን ያደርጋል። በአሜሪካን አገር ብዙ ተከታይ ካላቸው ጀምሮ
ትንሽ የአባላት ቁጥር ያላቸው ሀይማኖታዊ ቡድኖች እምነታቸውን በተግባር በማዋል
የተሻለና ይበልጥ ለሌሎች አዛኝ የሆነ ህብረተሰብ ለመገንባት ችለዋል። ፕሬዚዳንት አባማ

በዋይት ሀውስ ውስጥ የተቋቋመውንና ሀይማኖታዊ መሰረት ያለው የአካባቢ አጋርነት የሚባለውን ቢሮ መመስረት አስመልክተው «ከመንግስትም በላይ የሆነ ለመልካም ነገር አጋዥ የሆነ ሀይል አለ። ይህም እምነትን በመግለፅ ሂደት የሚታይ ካለው የማካፈል ስሜት፣ ክራሳችን በላይ ለሆነ አላማ ከፍተኛ ፍላጎት የማሳየት አካሄድ በአምልኮ ቦታ ብቻ ሳይሆን በአረጋውያን መጠሪያ ቦታዎችና ለቤት አልባዎች በተዘጋጁ መጠለያዎች፣ በትምህርት ቤቶችና በሆስፒታሎች ውስጥም ይታያል» ብለዋል።

በሶስተኛ ደረጃ ሀይማኖታዊ ነጻነት ሰብዓዊ መብትና ለማህበረሰብ ጠቀሜታ ያለው ብቻ ሳይሆን ለብሄራዊ ደህንነትም አስፈላጊ ጉዳይ ነው። በመረጋጋት ስም ሀይማኖታዊ ማህበረሰቦችንና የተለዩ የሚሏቸውን ሀሳቦች ረግጠው የሚገዙ አምባገነን መንግስታት በተሳሳተ ተግባራቸው የተነሳ የሚፈሩት ሁኔታ እንዲፈጠር ምክንያት ይሆናሉ። ጭቆና ተጨቋኞችን ለበቀልና ጥፋት ያዘጋጃል። እምነትን በሰላም የመግለፅ ሂደት አላስፈላጊ በሆነ መንገድ መጫንና ባልተፈለገ መንገድ ጣልቃ መግባት በመንግስት ላይ የሚፈጠር ቅሬታን በማጠንከር አንዳንዶችን ወደ መገንጠል ስሜትና የመሳሪያ ትግል ይገፋፋቸዋል። በአንጻሩ «የሀይማኖት ነጻነትና ሀሳብን በነፃ የመግለፅ መብት መንግስትን የሚያጠነክርና አጋዥ የሆነ ጠንካራና ትጉ የሲቪል ማህበረሰብ እንዲፈጠር ያደርጋል። ... ዘላቂነት ባለው መንገድ በህግ የበላይነት ማመን ለሁሉም ዜጎች ፍትህ በማጎናፀፍ የሚመጣን ደህንነት ያረጋግጣል» ሲሉ ፕሬዚዳንት አባማ ለቱርክ ፓርላማ ባደረጉት ንግግር አስታውቀዋል።

በአራተኛ ደረጃ ሽብርተኛ ቡድኖች ጥላቻቸውን በዓም ዙሪያ እያስፋፉ ባሉበት በአሁኑ ዘመን ሀይማኖታዊ ነጻነት ለዓለም አቀፍ ደህንነት እጅግ ወሳኝ ነው። ፕሬዚዳንቱ በካይሮ ንግግራቸው እንዳሉት «ኀውጠኛ አክራሪዎች በአንድ የተራራ ሰንሰለት ዙሪያ ተሰባስበው ለጥፋት ሲንቀሳቀሱ ከውቅያኖስ ባሻገር ያሉ ህዝቦችም በአደጋ ውስጥ ይሆናሉ።» መንግስታት በሀይማኖት ላይ የሚከተሏቸው ፖሊሲዎች አፍራሽ ዓለማቀፋዊ መዘዞች እንዳይኖሯቸው ማረጋገጥ አለባቸው። ሀይማኖትን ለራሳቸው ተግባር እንዲመች ለማድረግ የሚሞክሩና አናሳዎችን የሚያገሉ መንግስታት በሀይማኖቶች መካከል ውጥረት እንዲባባስ ከማድረጋቸውም በላይ አክራሪ አቋም ያላቸው የሀይማኖት ቡድኖች ለሚጭሩት እሳት ተጨማሪ ነዳጅ ይሆኗቸዋል። በአንጻሩ ግን ጠንካራ የሀይማኖት ነፃነት ባለበት ቦታ የማህበረሰቡ አብሮ የመኖር ስሜት ይጎለብታል። በውስጣቸው ያሉትንም የመቻቻልን አስፈላጊነት የሚሰብኩ ሰዎችን አደፋፍሮ አክራሪ አቋም የሚያራምዱትን አባሎቻቸውን እንዲያስተባብሉ ያግዛቸዋል።

ሀይማኖታዊ ነጻነት የሚያስገኛቸውን ጥቅሞችና ነጻነቱን መንፈግ የሚያስከትላቸውን አደጋዎች በመገንዘብ አሜሪካ ይህን ዓለማቀፋዊ መብት እንደ ዋና የውጭ ግንኙነቷ ግብ አድርጋ ትሰራለች። ዓመታዊ ሪፖርቱም የዚህ ጥረት አንድ ዋና መገለጫ ነው። ሪፖርቱ የሁለትዮሽ ግንኙነት ፖሊሲያችንንና ዲፕሎማሲያዊ ስትራቴጂያችንን የሚደግፍ፣ ጨቋኝ

መንግስታትን የሚያጋልጥና በእምነታቸው የተነሳ ለሚሰቃዩ በሚሊዮን ለሚቆጠሩ ሰዎች ተስፋ የሚሰጥ ነው። በተጨማሪም ሪፖርቱ ህይማኖት በህብረተሰብ ውስጥ ስላለው ቦታ ዝርዝር መረጃ የሚሰጥ ሲሆን ለሪፖርቱ አስተዋፅዖ የሚያደርጉና ሪፖርታችንን ለጥናት ተግባር ተጠቅመው ህይማኖታዊ ነፃነትና ጭቆና ያለውን ውስብስብ መስተጋብር ይበልጥ እንድንገነዘብ የሚረዱንን ምሁራን አስተዋፅዖ እጅግ ከፍተኛ ዋጋ እንሰጠዋለን። በሪፖርታችን ውስጥ ስለተነሱት ሀሳቦች የበለጠ ትንተናና የአሜሪካንን የውስጥና የውጭ የህይማኖታዊ ነፃነት ፖሊሲዎች ትችት በአክብሮት እንቀበላለን። ዓመታዊ ሪፖርታችን በጉዳዩ ላይ የሚደረጉ ውይይቶችን የሚያበረታታና ለጋራ ተግባር የሚያነሳሳ በዚህም ይበልጥ ፍትህ ያለበትና ደህንነቱ የተጠበቀ ዓለም ለመፍጠር የሚደረገውን ጥረት የሚያግዝ እንዲሆን ተስፋችን ነው።

ማይክል ፖስነር

የዲሞክራሲ፣ ሰብዓዊ መብቶችና የስራ ቢሮ ምክትል ሀላፊ

መቅደም

የዲሞክራሲ ሰብዓዊ መብቶችና የስራ ቢሮ

ዓለም አቀፍ የሃይማኖታዊ ነፃነት ሪፖርት 2002

ጥቅምት 16 ቀን 2002

ሪፖርቶቹ ለምን እንደሚዘጋጁ

የአሜሪካ ውጭ ጉዳይ መስሪያ ቤት ይህን ሪፖርት ለአሜሪካ የተወካዮች ምክር ቤት (ኮንግረስ) የሚያቀርበው በ1990/91 ዓ. ም. በወጣው ዓለም አቀፍ የሃይማኖታዊ ነፃነት ህግ ክፍል 102(ለ) ላይ በሰፈረው መሰረት ነው። የተጠቀሰው ህግ የአሜሪካ የውጭ ጉዳይ መስሪያ ቤት ሀላፊ ጉዳዩን እንዲከታተሉ በተሾሙት የዓለም አቀፍ የሃይማኖታዊ ነፃነት አምባሳደር በመታገዝ ለምክር ቤቱ «አመታዊ ዓለማቀፋዊ የሃይማኖታዊ ነፃነት ሪፖርት ይልካሉ። ሪፖርቱም በዓመቱ ከወጡት የሰብዓዊ መብቶች ሪፖርቶች በመጨረሻ የወጡትን በሚያዳብር መልኩ ዓለማቀፋዊ ሃይማኖታዊ ነፃነት ያለበትን ሁኔታ በሚመለከት ተጨማሪና ዝርዝር መረጃ ይሰጣል» ይላል።

ሪፖርቶቹ እንዴት እንደሚዘጋጁ

የአሜሪካ ኤምባሲዎች ከተለያዩ ምንጮች ማለትም ከመንግስትና ከሃይማኖት ባለስልጣናት፣ መንግስታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች፣ ከጋዜጠኞች፣ ሰብዓዊ መብት መከበሩን ከሚከታተሉ ቡድኖች፣ ከሃይማኖታዊ ስብስቦች እና ከዩኒቨርሲቲ ምሁራን መረጃ በማሰባሰብ ለሪፖርቱ የሚሆን የመጀመሪያ ረቂቅ ያዘጋጃሉ። ይህ መረጃ የማሰባሰብ ስራ ለአደጋ የሚያጋልጥ ከመሆኑ አንፃር ብዙ የአሜሪካ የውጭ ጉዳይ አገልግሎት ባለሙያዎች በተደጋጋሚ እጅግ አድካሚና አንዳንዴም አደገኛ በሆነ ሁኔታ የሰብዓዊ መብቶችን መረገጥ ለመመርመር፣ ምርጫዎችን ለመታዘብና በሀይማኖታዊ እምነታቸው የተነሳ አደጋ የተጋረጠባቸውን ግለሰቦች ለመርዳት ሲጥሩ ቆይተዋል።

ዓለማቀፋዊ የሀይማኖታዊ ነፃነት ቢሮ የየአገሮቹን ሪፖርቶች በማሰባሰብና በማጠናቀሩ ሂደት የሌሎችን የአሜሪካ የውጭ ጉዳይ መስሪያ ቤት ቢሮዎችን፣ ሀይማኖታዊ ድርጅቶችን፣ ሌሎች መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችን፣ የውጭ መንግስታት ሀላፊዎችን፣ የተባበሩት መንግስታትና የሌሎች ዓለማቀፋዊና ክልላዊ ድርጅቶችንና የትምህርት ተቋማትና የሜዲያ ባለሙያዎችን ድጋፍ ያሰባስባል። ሪፖርቶቹንም የመጨረሻ ቅርፃቸውን ለማስያዝ

ዓለማቀፋዊ የህይማኖታዊ ነጻነት ቢሮ በህይማኖት ሳቢያ የሚደረጉ ማግለሎችንና ጥቃቶችን ከሚያጠኑ ባለሙያዎች፣ ከተለያዩና ብዛት ካላቸው እምነቶች መሪዎችና ከህግ ባለሙያዎች ጋር ምክክር ያደርጋል። የቢሮውም ዋና የስራ መመሪያ ማንኛቸውም ከጉዳዩ ጋር ግንኙነት ያላቸው መረጃዎች በተቻለ መጠን በግልፅ፣ በዝርዝርና ያለ አድልዎ መመዘናቸውን ማረጋገጥ የሚል ነበር።

ብዛት ያላቸው የአሜሪካ መንግስት መምሪያዎች፣ ኤጀንሲዎችና ቢሮዎች ሪፖርቱን ፖሊሲያቸውን ለመቅረፅ፣ የዲፕሎማሲ ስራ ለመስራት፣ ርዳታና ስልጠና ለመስጠትና የትኞቹ አገሮች ህይማኖታዊ ነጻነትን አቻቸው እንደያዙና የትኞቹ ግዙፍ ህይማኖታዊ የመብት ረገጣ እንዳካሄዱና አሳሳቢ አገሮች መባል እንደሚኖርባቸው ለመወሰን ያገለግላል።

ስላጠቃቀሙ አንዳንድ ማስታወሻ

ይህ ሪፖርት በሪፖርት ዘመኑ አንድን መንግስት «በአጠቃላይ ደግፏል» በሚል የገለፀው እንደሆነ ያ መንግስት ህይማኖታዊ ነጻነትን ለመጠበቅ የሚችለውን ጥረት አድርጓል ማለቱ ነው። በዚህ የተነሳ «በአጠቃላይ ደግፏል» የሚለው አስተያየት በዚህ ሪፖርት የሚሰጥ ትልቁና ዋናው ደረጃ ነው። «በአጠቃላይ ደግፏል» የሚለውን አገላለፅ መጠቀም የተወሰነው ህይማኖታዊ ነጻነትን መጠበቅና ማሳደግ በባህሪው እያደገ የሚሄድ በመሆኑ ሲሆን ማንም መንግስት ቢሆን ሪፖርቱ በወጣበት ዓመት የህይማኖትን ነጻነት እጅግ በተመቸ ሁኔታው ውስጥ እንኳ ሆኖ በተሟላ መልኩ አክብሯል ለማለት ስለማይቻል ነው።

ምስጋና

የ2002 ዓ. ም. ሪፖርት የሚያጠቃልለው ከሰኔ 24 ቀን 2000 ዓ. ም. እስከ ሰኔ 23 ቀን 2001 ዓ. ም. ያለውን ጊዜ ሲሆን በመቶ የሚቆጠሩ የውጭ ግንኙነት አገልግሎት ሰራተኞች፣ ሌሎች የፌዴራል መንግስቱ የውጭ ጉዳይ መስሪያ ቤት ሰራተኞችና በውጭ አገር የአሜሪካ ኤምባሲዎች ውስጥ የሚሰሩ ባለሙያዎች ከፍተኛ ጥረት ውጤት ነው። በውጭ አገር የአሜሪካ ኤምባሲዎችና ቆንስላዎች ውስጥ ለሚሰሩና ህይማኖታዊ ነጻነት መከበሩንና መበረታታቱን ለሚከታተሉና ሁኔታውን በዝርዝር ለሚመዘግቡ የአሜሪካ የውጭ ጉዳይ መስሪያ ቤት ሰራተኞች ምስጋና እናቀርባለን። በተጨማሪም በዓለም አቀፍ የህይማኖታዊ ነጻነት ቢሮ ውስጥ በትጋት ለሚሰሩና ለጉዳዩ ታላቅ ታማኝነት ላላቸው ይህ ሪፖርት በተሳካ ሁኔታ እንዲዘጋጅ ላደረጉ ባለሙያዎች ምስጋና እናቀርባለን። እነሱም ክላሪላ አዳማሰን፣ አሊ አጋኢብራሂም፣ ሲልቪያ አዩብ፣ ናስሪን ባዳት፣ ጄድሰን በርድሶል፣ ኤም ኤ ቦርስት፣ አሌክሳንድራ ብሪወር፣ ማርክ ካርልሰን፣ ባርባራ ኬይትስ፣ ዋረን ኮፍስኪ፣ ኮርትኒ ኩክ፣ ግራህም ኩቱሪየር፣ ኬት ዴይሊ፣ ዶውግ ዲርቦርን፣ ከርት ዶኒሊ፣ ብሪያን ፋቢ፣ አውግስቲን ፋሄይ፣ ናታን ጎድስይ፣ ኤ ቲ ጎምቢስ፣ ናንሲ ሄዊት፣ አላቪያ ሂልተን፣ ናታን

ሂቸን፣ ቪክቶር ሁሰር፣ አሊሺያ ጃስከውይች፣ ኤሚሊ ካኦ፣ ጀስቲን ከርን፣ ሳራ ኪም፣
ፒተር ኮቫች፣ ግዋንዶሊን ማክ፣ ሳፊያ ማህሙድ፣ ፊደል ማህንጄል፣ አሌክሳንደር ማክላረን፣
ጆአኔላ ሞራሌስ፣ ሳራ ኔልሰን፣ አሮን ፒና፣ ዴቪድ ሮዳርሜል፣ ላና ሳሊህ፣ ታሪካ ሴቲ፣
አንድሪያ ሲዳሪ፣ ሎውሬን ስሚዝና አብደልኑር ዛይባክ ናቸው። የነኝህ ግለሰቦች ጥረት
ነጻነትን የሚያስፋፋ፣ ረፖርታችን ትክክለኛ የሆነ እንዲሆንና በዓለም ዙሪያ ያሉና የተጨቆኑ
ህዝቦች ተስፋ እንዲኖራቸው የሚያደርግ ነው።

የሽፋን ፎቶግራፎች ባለመብት

ሁሉም በሪፖርቱ ሽፋን ላይ ያሉ ፎቶግራፎች በህግ መብቱ የተጠበቀ የኤፒ ንብረቶች
ናቸው።

ኢትዮጵያ

የዲሞክራሲ፣ ሰብዓዊ መብቶችና የስራ ቢሮ

ዓለማቀፋዊ ሀይማኖታዊ ነጻነት ሪፖርት 2002

ጥቅምት 16 ቀን 2002 ዓ. ም.

ህገ መንግስቱ ለሀይማኖት ነጻነት እውቅና የሚሰጥ ሲሆን ሌሎች ህጎችና ፖሊሲዎችም ለአጠቃላይ ነጻ የሀይማኖት እንቅስቃሴ አስተዋፅዖ አድርገዋል።

መንግስቱ በአጠቃላይ ሀይማኖታዊ ነጻነትን በተግባር አስከብሯል። ሆኖም ግን አንዳንዴ የአካባቢ ባለስልጣናት ይህን ነጻነት ይጥሳሉ። ይህ ሪፖርት በሚመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ ለሀይማኖት ነጻነት በመንግስት የሚሰጠው እውቅና ምንም ለውጥ አልታየበትም።

አልፎ አልፎ የሚፈጠሩ በሙስሊሞችና በክርስቲያኖች መካከል የሚታዩ ውጥረቶች ወደ ግጭት ያመሩበት ሁኔታ ነበር። ብዛት ያላቸው የሲቪል ማህበረሰብና የመንግስት ፕሮግራሞች በሀይማኖት ሳቢያ የሚነሱ ግጭቶችን ለመፍታት ጥረት አድርገዋል። የአሜሪካ መንግስት የአጠቃላይ ሰብዓዊ መብቶችን የማስፋፋት ፖሊሲው አካል በሆነ መልኩ ሀይማኖታዊ ነጻነትን በሚመለከት ከመንግስት ጋር ውይይት ያደርጋል። የአሜሪካ መንግስት በልዩ ልዩ ፕሮግራሞች አማካይነት የተለያዩ ሀይማኖቶች አብረው የሚኖሩበትን ሁኔታ ያበረታታል።

ክፍል 1: ሀይማኖታዊ የህዝብ ስርጭት

አገሪቱ 472፣000 ስኩዌር ማይልስ የቆዳ ስፋት ሲኖራት የህዝቧ ብዛትም 77 ሚሊዮን ነው። በ1999 ዓ. ም. በተካሄደው የህዝብና ቤት ቆጠራ 44 በመቶ የሚሆነው ህዝብ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን (ኢኦቤ) ተከታይ ሲሆን ከዚህም አብዛኛው የሚኖረው በሰሜናዊ የአገሪቱ ክፍል በትግራይና በአማራ ክልሎች ነው።

ለላሳ አራት በመቶው ህዝብ የሱኒ እስልምና ተከታይ ሲሆን ከዚህም አብዛኛው የሱፊ ትምህርት ተከታይ ነው። እስልምና በአብዛኛው የሚገኘው በምስራቁ ክፍል በተለይም በሶማሊና አፋር ክልሎችና በኦሮሚያ ብዙ ቦታዎች ነው። በቅርብ እያደገ የመጣ የወግ አጥባቂ ሙስሊሞች ቁጥር ቢኖርም ከአጠቃላይ ሙስሊም ህብረተሰብ አንጻር ይህ ነው የሚባል አይደለም።

ክርስቲያን ወንጌላውያንና የጴንጤቆስጤ እምነት ቡድኖች 19 በመቶ የሆነውን የህዝብ ብዛት ይይዛሉ። ከተቋቋሙ የቆዩ የፕሮቴስታንት እምነት ተከታዮች የሆኑ የመካነ እየሱስና የቃለ ሀይወት ቤተክርስቲያን አባላት በደቡብ ብሄር ብሄረሰቦችና ህዝቦች ክልላዊ መንግስት (ደብብሐ)፣ በምዕራብና መካከለኛው አሮሚያና በከተሞች አካባቢ ይገኛሉ። በጋምቤላ ክልል የመካነ እየሱስ ተከታዮች 60 ከመቶ የሚሆነውን ህዝብ ይይዛሉ። የወንጌላዊ ቤተክርስቲያን ህብረት በአገሪቱ በሞላ ሀያ ስምንት አባል ቤተክርስቲያኖችን በስሩ ይዟል።

በተጨማሪም ቁጥራቸው ትንሽ ቢሆንም የአሪየንታልና የላቲን የሮማ ካቶሊካውያን፣ የይሆዋ ምስክሮች፣ አይሁዶች፣ የኋለኛው ዘመን የክርስቶስ ቤተክርስቲያን ቅዱሳን (ሞርሞኖች)፣ በተፈጥሮ ነገሮች የሚያምኑና የባህል እምነት ተከታዮች ይገኛሉ።

የእስራኤል መንግስት ኢትዮጵያ ውስጥ የቀሩትን የፈላሻ ሙራ ማህበረሰብ አባላት ወደ እስራኤል አገር የማጓጓዝን ስራ በነሀሴ 2000 ዓ. ም. አጠናቋል። ሌሎች ተጨማሪ ፈላሻ ሙራ ነን የሚሉ ግለሰቦች ወደ እስራኤል አገር ለመሄድ ጥያቄ ሲያቀርቡ ነበር።

ክፍል 2 መንግስት ሀይማኖታዊ ነጻነትን የማክበሩ ሁኔታ

የሀገርና የፖሊሲ ማዕቀፍ

ሀገ መንግስቱ ለሀይማኖት ነጻነት እውቅና የሚሰጥ ሲሆን ሌሎች ህጎችና ፖሊሲዎችም ለአጠቃላይ ነጻ የሀይማኖት እንቅስቃሴ አስተዋፅዖ አድርገዋል። በሁሉም ደረጃ ያለው ህግ ይህንን ነጻነት ከመንግስትም ሆነ ከግል ተዋናዮች ሙሉ ለሙሉ ከጥቃት ይከላከላል።

ሀገ መንግስቱ መንግስትና ሀይማኖት የተለያዩ መሆናቸውን ያስረግጣል፤ መንግስትም ይህንን መብት አጠቃላይ በሆነ መልኩ አክብሯል።

በህዳር 25 ቀን 2001 በፀደቀው አዲስ የፕሬስ ህግ መሰረት አንድ ሀይማኖታዊ ቡድን ከሌላ ጋር እንዲጋጭ የሚደረግ ቅስቀሳ ወንጀል እንደሆነ ተደንግጓል። ህጉ በተጨማሪም የሀይማኖት መሪዎችን ስም የማጥፋት ተግባር እንደ ወንጀል እንዲቆጠርና ክስ እንዲመሰረትበት ያዛል።

መንግስት የክርስቲያኖችንና የሙስሊሞችን ብሄራዊ በዓላት ያከብራል፤ እንዲሁም አርብ አርብ ለሙስሊሞች የጁምዐ ፀሎት ሲባል የሁለት ሰዓት የምሳ እረፍት ደንግጓል። ጥምቀት፣ የነብዩ ሙሀመድ ልደት፣ ስቅለት፣ ፋሲካ፣ መስቀል፣ ኢድ አል አድሀ፣ ኢድ አል ፈጢር እና ገና አፊሴላዊ በዓላት ናቸው።

መንግስት የፖለቲካ ፓርቲዎች ሀይማኖትን መሰረት አድርገው መቋቋማቸውን ይከለክላል። መንግስት ዋቃ ፈታ የሚባለውን ባህላዊ የእርሞ ሀይማኖታዊ ቡድን መሪዎች በህግ ከታገደው ከእርሞ ነፃነት ግንባር ጋር ግንኙነት አላቸው በሚል ጥርጣሬ በይፋ እንዳይንቀሳቀስ አግዶታል።

መንግስት ሀይማኖታዊ ቡድኖች ህጋዊነት እንዲኖራቸው ምዝገባ እንዲያከናውኑ ያዛል። ያለ ህጋዊነት ማረጋገጫ አንድ ቡድን የባንክ ሂሳብ ለመክፈትም ሆነ በፍርድ ቤት ጉዳይ ሙሉ ተሳታፊ ሊሆን አይችልም። በየካቲት 6 ቀን 2001 የፀደቀው የዕርዳታ ሰጭዎችና የሲቪል ማህበረሰቦች ህግ ማንኛቸውም መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች (መያዶች) የሚገዙበት አዲስ የምዝገባ ህግ የወጣ ሲሆን ይህ ህግ ብዙዎቹን ሀይማኖታዊ ቡድኖች በፊት ከነበረባቸው ቅርብ የመንግስት ክትትል ነፃ አድርጓቸዋል። ይሁንና ሀይማኖታዊ ድርጅቶች የልማት ስራ የሚያካሂዱ ከሆነ እነኚህን የልማት ስራ የሚያካሂዱ ክፍሎቻቸውን እንደ መያዶች ሲኖርባቸው፣ አዲስ በወጣው ህግ መሰረት ከመብት ጉዳይ ጋር የተገናኙ ስራዎችን የሚሰሩ ከሆነ ከውጭ ሊያገኙ የሚችሉት የገንዘብ ድጋፍ ከ10 በመቶ በላይ እንዳይሆን የሚደነገገው አንቀፅ በነሱም ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

ሀይማኖታዊ ድርጅቶች እንደ መያዶች ሁሉ ምዝገባቸውን በየሶስት አመቱ ፍትህ ሚኒስቴር ዘንድ እየቀረቡ ማደስ ይኖርባቸዋል። የኢኮኖሚ እና የኢትዮጵያ እስልምና ጉዳዮች የበላይ ምክር ቤት (ኢእጉብምቤ) ይህ የድጋሚ ምዝገባ ግዴታና ሌላም የመንግስት ጫና የለባቸውም። ይህም ሌሎች የሀይማኖት ቡድኖች መንግስት ሁሉንም በእኩል አይን አያይም የሚል ቅሬታ እንዲያሰሙ አድርጓቸዋል።

ሀይማኖታዊ ቡድኖች እንደ ግለሰብና የንግድ ተቋም ሁሉ መሬት ለማግኘት ሲፈልጉ ለክልልና ለቀበሌ መስተዳድሮች ማመልከት አለባቸው። ሀይማኖታዊ ቡድኖች ለቤተ ክርስቲያን፣ ለትምህርት ቤት፣ ለሆስፒታልና ለመቃብር ቦታ የመንግስትን መሬት በነፃ ተቀብለው ይጠቀሙበታል። ሆኖም ግን ለምንም ያህል ጊዜ ቢጠቀሙበትም በሀይማኖት ተቋማት የሚተዳደሩ ትምህርት ቤቶችና ሆስፒታሎች በመንግስት ሊዘጉ ወይም ሊወረሱ ይችላሉ። ይህ ሪፖርት በሚወጣበት ጊዜ ከየእምነቱ የተውጣጣ ቡድን አሁን ያለው ህግ እንዲሻሻልና የሀይማኖት ተቋማት ከታክስ ነፃ የሚሆኑበት ሁኔታ እንዲፈጠር የማይደርገው ጥረት እንደቀጠለ ነበር።

አናሳ ሀይማኖታዊ ቡድኖች አንዳንዴ ለእምነት ማከናወኛ በሚሰጥ ቦታ ልዩነት እንደሚደረግባቸው ሲያማርሩ ተሰምተዋል። የፕሮቴስታንት እምነት ተከታዮች ለቤተክርስቲያንና ለመቃብር ለሚጠይቁት ቦታ የቀበሌ ባለስልጣናት በእኩልነት እንደማያስተናግዷቸው ሪፖርት አድርገዋል። የወንጌላውያን መሪዎች ከመንግስት በሚሰጥ

ቦታ ከኢኦቤ እና ከኢእጉበምቤ ጋር ሲወዳደሩ ባነሰ ሁኔታ እንደሚታዩ ተናግረዋል። የፌዴራል ጉዳዮች ሚኒስቴር ባለስልጣን ስለሁኔታው ሲናገሩ ይህ የሚሆነው በቀበሌ መስተዳድር በኩል በሚፈፀም መልካም ያልሆነ አስተዳደር፣ በአከላለል መመሪያዎችና የቦታው ጥያቄ አሁን ያለውን የህብረተሰቡን የመሬት አጠቃቀምና አያያዝ ማገናዘብ ስላለበት ነው በሚል መልስ ሰጥተዋል።

በሰሜናዊ የአገሪቱ ክልል በኢኦቤ እንደ ቅዱስ ከተማ በምትታየው በአክሱም ከተማ የሚገኙ የአካባቢው ባለስልጣናት እስካሁን ድረስ የከተማው ሙስሊሞች በተደጋጋሚ የሚጠይቁትን የመስጊድ መስሪያ ቦታ እንደከለከሏቸው ይገኛሉ። ሙስሊሞች በአክሱም ከተማ የግል መኖሪያ ቤትና ሀይማኖታዊ ያልሆኑ ህንፃዎችን ለመገንባት መሬት ያገኛሉ። የትግራይና የአማራ ክልላዊ መንግስታት ባለስልጣናት ሙስሊሞች መስጊድ ለመስራት ያቀረቡትን ጥያቄ አልተቀበሉም። ይህንን ውሳኔያቸውን የፌዴራል መንግስቱ አልሻረውም። ለኢኦቤ ሌላ ቅዱስ ከተማ በሆነችው ላሊበላም የአካባቢው ባለስልጣናት ለመቃብር የሚሆን ቦታ እንጅ ለመስጊድ መስሪያ መሬት አልሰጡም።

የተለያዩ ሀይማኖታዊ ቡድኖች ከ1969 እስከ 1983 ዓ. ም. ድረስ በነበረው ጊዜ በመንግስት የተወሰደባቸው ንብረት እንዲመለስላቸው ይፈልጋሉ። በአዲስ አበባና በኦሮሚያ እንደነዚህ ያሉ ቤቶችና ህንፃዎች በፌዴራል መንግስቱ ውሳኔ የተመለሱ ሲሆን በክልላዊ መንግስት ስር የተመዘገቡት ግን ለባለንብረቶቹ አልተመለሱም።

መንግስት ሀይማኖታዊ በሆኑ ተቋማት የሚካሄዱና የተመዘገቡ የልማት ስራዎችን የሚያግዙ ሆነው ካልተገኙ በስተቀር ለውጭ አገር ዜጎች የስራ ፈቃድ አይሰጥም። ይህ ፖሊሲ ለሌሎቹ እንደተደረገው ሁሉ በሙስሊሞችና በኦርቶዶክስ ክርስቲያኖችም ላይ ተፈፃሚ አልሆነም።

መንግስት በህገ መንግስቱ ላይ የሰፈረው ሀይማኖትና መንግስት የተለያዩ ናቸው የሚለውን አንቀፅ የሚተረጉመው በመንግስትም ሆኖ በግል ትምህርት ቤቶች ውስጥ ሀይማኖታዊ ትምህርት አይሰጥም በሚል ነው። በካቶሊክ፣ በኦርቶዶክስ፣ በወንጌላውያንና በሙስሊም ቡድኖች በንብረትነት የተያዙና የሚተዳደሩ ትምህርት ቤቶች ሀይማኖትን እንደ አንድ የትምህርት አይነት ማስተማር አልተፈቀደላቸውም። ቤተክርስቲያኖች የሰንበት ትምህርት እንዲያስተምሩ ሲፈቀድ ቁርዓንን በመስጊድ ውስጥ ማስተማር ይቻላል። የመንግስት ትምህርት ቤቶችም ሀይማኖታዊ ባህሪ ያላቸውን ክበቦች ለማቋቋም ፈቃድ ይሰጣሉ።

በሀይማኖታዊ ነጻነት ላይ የሚደርሱ ክልከላዎች

መንግስት አጠቃላይ በሆነ መልኩ ሀይማኖታዊ ነጻነትን የሚያከብር ሲሆን አንዳንዴ ግን የአካባቢ ባለስልጣናት ይህን መብት ይጋፋሉ። ሀይማኖታዊ ነጻነትን በተመለከተ ይህ ሪፖርት በሚጠቅሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ በመንግስት በኩል ያለው አያያዝ አልተለወጠም።

ሀይማኖታዊ ነጻነትን መርገጥ

በሰኔ 23 ቀን 2001 በደሴ ከተማ ቤተክርስቲያን አላግባብ ለመገንባት የተደረገው መከራ እንዲቋረጥ ከተደረገ በኋላ ይህንን በመቃወም ሰልፍ በወጡ ሰዎች ላይ ፖሊስ ተኩሶ ሁለት ሰዎች ገድሏል። የግንባታውን ቦታ መስሊሞችም ለኛ መሆን አለበት ብለው ነበር። ብዙ ሰዎች በተፈጠረው ግርግር የተጎዱ ሲሆን አንዲት ሴትም ከገደል ወድቃ ሞታለች።

በሚያዝያ 16 ቀን 2001 መስሊሞች ሂጃብ እንዲለብሱና በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ቅጥር ግቢ መስገድ እንዲችሉ መንግስት ፈቃድ እንዲሰጥ ለመጠየቅ ተማሪዎች ሰላማዊ ሰልፍ ባደረጉበት ጊዜ ፖሊስ ሰልፉን በመበተን 70 ተማሪዎችን ለአጭር ጊዜ በእስር አቆይቶ ነበር።

በህዳር 22 ቀን 2001 በጋሞ ጎፋ ዞን በአርባ ምንጭ ከተማ አንድ ቤተክርስቲያን አጠገብ እርስ በርስ በተጣሉ የኦርቶዶክስ ቄሶች ምክንያት በተቀሰቀሰ ግጭት ፖሊስ የተሰበሰቡትን ለመበተን ተኩስ ከፍቶ ሶስት ሰዎች አቁስሏል።

በሀይል ሀይማኖትን ማስለወጥ

ሀፃናት የሆኑ የአሜሪካ ዜጎችን ጨምሮ ከአሜሪካ በጠለፋም ሆነ በሀገ ወጥ መንገድ የተወሰዱም ሆነ ወደ አሜሪካ መመለስ እንዳይችሉ የተደረጉ ሀይማኖታቸውን በሀይል እንዲለውጡ ስለመደረጋቸው ሪፖርት አልቀረበም።

ሀይማኖታዊ ነጻነትን በማክበር ረገድ የተደረጉ መሻሻሎችና አበረታች እድገቶች

በየካቲት 9-10 እና በሚያዝያ 15-16 ቀን 2001 የፌዴራል ጉዳዮች ሚኒስቴር በየክልሉ የአካባቢ ባለስልጣናት፣ የፀጥታ ቢሮዎችና የፖሊስ ኮሚሽኖች ተካፋይ የሆኑበት የምክክር መድረክ በማዘጋጀት በሀይማኖቶች መካከል ሊኖር ስለሚገባው መግባባትና የሀይማኖት ግጭቶችን ስለማስቀረት አወያይቷል።

በሀምሌ ወር 2000 በመንግስት የሚደገፍ የመያዶች በሀይማኖቶች መካከል ሰላም የመመስረት ጥረት አካል የሆነና የሰላም ባህል እንዲዳብር፤ በሀይማኖቶች መካከል የሚደረጉ ትብብሮችን የሚደግፍ፤ መተማመንና መልካም ግንኙነትን የሚያበረታታና ወደፊት ሊፈጠሩ የሚችሉ ግጭቶችን የሚከላከል ብሄራዊ የሀይማኖቶች የሰላም ምክር ቤት የሚል ተቋም ተመስርቷል።

ክፍል 3. ህብረተሰቡ ለሀይማኖታዊ ነፃነት ያለው ክብራታ

በአብዛኞቹ ክልሎች ኦርቶዶክስ ክርስቲያኖችና ሙስሊሞች በአጠቃላይ ሲታይ አንዱ የሌላውን ሀይማኖት የሚያከብር ሲሆን አንዳንድ አካባቢዎች የተለያዩ ሀይማኖቶች ያሏቸው ጋብቻ ሲፈፅሙም ሆነ አንዱ ወደ ሌላው ሀይማኖት ሲቀየር እንደ ችግር አይታይም ነበር። ይሁን እንጂ አንዳንድ ህዝብ በብዛት የሰማቸው ሀይማኖታዊ ግጭቶች የነበሩ ሲሆን እነኚህም የመንግስትን ጣልቃ ገብነት የጠየቁ ነበሩ። በተጨማሪም አንዳንድ የሀይማኖት መሪዎችና የቤተክርስቲያን አባላት አካላዊ ጥቃትና የቃላት ማስፈራራት ስለደረሰባቸው የአካባቢው ባለስልጣናት እንዲከላከሉላቸው እስከ መጠየቅ ደርሰዋል።

የኢአጉብምቤ አንዳንድ በሳውዲ አረቢያ የሚረዱ ሙስሊም ቡድኖች በክርስቲያኖችና በሙስሊሞች መካከል ቅራኔ ለማስፋፋት እንደሚንቀሳቀሱ በመግለፅ ስጋታቸውን በተደጋጋሚ አስምተዋል። በሱፊ እስልምና ትምህርት የሚመሩትና በቁጥር የሚበልጡት ሙስሊሞች በሳውዲ አረቢያ መያዶች ከሚረዱት ሙስሊም ቡድኖች ጋር ውጥረት ውስጥ የገቡበት ሁኔታ ተፈጥሮ ነበር።

በመጋቢት ወር 2001 አንዳንድ የሙስሊም ቡድኖች ከምክር ቤቱ ፈቃድ ሳይጠይቁ ስብሰባ እንዳያካሂዱ የኢአጉብምቤ አግዷቸው ነበር።

በጥር 17 ቀን 2001 በሀይማኖት ሰበብ በተነሳ ግጭት ጎንደር ከተማ ውስጥ አንድ ፖሊስ ሲገደል ስምንት ሲቪሎች ጉዳት ደርሶባቸዋል። እንደቀረበው ሪፖርት ግጭቱ የተነሳው ሙስሊሞች በኦርቶዶክስ እምነት ከፍተኛ ቦታ ባለው የጥምቀት በዓል ጊዜ ሁለት ታቦቶች የሚያርፉበት ቦታ ላይ መስጊድ መስራት በመጀመራቸው ነበር። ፖሊስ በወቅቱ 40 ሰዎችን ያሰረ ሲሆን ይህ ሪፖርት በተጠናቀረበት ወቅት እንደታሰሩ ነበሩ።

ከታህሳስ 30 እስከ ጥር 2 ቀን 2001 በድሬዳዋ ከተማ ተከታታይነት በነበራቸውና በየስፍራው በተቀሰቀሱ ሀይማኖታዊ ግጭቶች ሳቢያ አንድ ሰው ሲሞት 20 ሰዎች ቆስለዋል። እንደ ሪፖርት አቅራቢው በአንድ የከተማው ክፍል እስራዔል በጋዛ ላይ ያካሄደችውን ጥቃት በመቃወም ሙስሊም ወጣቶች በገና በዓል ላይ ሀይማኖታዊ መዝሙር እየዘመሩ በነበሩ ክርስቲያን ወጣቶች ላይ ድንጋይ ወርውረዋል። ክርስቲያን ወጣቶችም አፀፋ በመመለስ

ድንጋይ የወረወሩ ሲሆን ይህም ፖሊስ በስፍራው እስከደረሰ ድረስ ቀጥሎ ነበር። እንደነዚህ አይነት ግጭቶች ከአንዱ የከተማው ክልል ወደ አንዱ ተሰራጭተው ነበር።

በጥቅምት 26 ቀን 2001 ባለስልጣናት ብዛት ያላቸውን ቃወሪ የተባለ የሙስሊም ቡድን አባላት የሆኑ ሰዎችን በ1998/99 ዓ. ም. በኦሮሚያ ክልል ኢሉባቦር፣ ጅማና ምዕራብ ወለጋ ውስጥ ክርስቲያኖችን በተጠና መንገድ በስፋት ለማጥቃት ተንቀሳቅሰዋል በሚል አስረዋል። በዚህ ረፖርት መዝጊያ ጊዜ የነኝህ የታሰሩ ሰዎች ሁኔታ ምን እንደደረሰ አልታወቀም።

በመጋቢት 22 ቀን 2001 የፌዴራሊዝምና የዲሞክራሲ ፎረም የተባለው ድርጅትና የአዲስ አበባ የመረጃና የህዝብ ግንኙነት ቢሮ ወደፊት ሊደርሱ የሚችሉ ሀይማኖታዊ ግጭቶችን ለማስቀረት እንዲያስችል ሀይማኖታዊ እኩልነትና ነፃነት በህገ መንግስቱ ውስጥ በሚል ርዕስ የፓኒል ውይይት አካሂዷል።

በመጋቢት 2001 የአዲስ አበባ ከተማ መስተዳድር ከተለያዩ ሀይማኖታዊ ቡድኖች ተወካዮች ጋር ወደፊት ሊነሱ የሚችሉ ሀይማኖታዊ ግጭቶች በሚወገዱበት መንገድ ላይ ውይይት አካሂዷል።

በየካቲት 2001 የፌዴራል ጉዳዮች ሚኒስቴር ሀይማኖታዊ ግጭቶች ለማስነሳት ሙከራ ያደረጉ ግለሰቦችና ቡድኖችን ህብረተሰቡ ለመንግስት አጋልጦ እንዲሰጥ ጥሪ አድርጓል።

በህዳር ወር 2001 በሰቃ ቡድኑ የሚገኙ የአካባቢ የመንግስት ባለስልጣናት በጥቅምት ወር 2000 ሙስሊሞች በ25 የፕሮቴስታንት እምነት ተከታይ ቤተሰቦች ላይ ያደረሱትን ጥቃት በእርቅ ጨርሰዋል።

ክፍል 4. የአሜሪካ መንግስት ፖሊሲ

የአሜሪካ መንግስት የሰብዓዊ መብቶች መከበርን ለመደገፍ ያለው አጠቃላይ ፖሊሲ አካል በማድረግ ሀይማኖታዊ ነፃነትን በሚመለከት ከመንግስት ጋር ውይይት ያካሂዳል።

የአሜሪካ መንግስት ሀይማኖታዊ መከባበርን ለማጠናከር በፖስተር ውድድር፣ በስፖርት ፕሮግራሞች፣ በ«ሰላምና ህብረት» የሙዚቃ ዝግጅትና ጎዳና ላይ በሚሰጡ የሀይማኖት መቻቻልን በሚያሳዩ ትላልቅ ማስታወቂያዎች ተሳትፎ አድርጓል።